

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-1

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Želešice. Polotovar sekerky (viz obr. 5, str. 40).
Želešice. Axe blank (see Fig. 5, Pg. 40).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2015
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ
A VE SLEZSKU 2014

OVERVIEW OF EXCAVATIONS IN MORAVIA
AND SILESIA 2014

ÜBERSICHT DEN GRABUNGEN IN MÄHREN
UND SCHLESIEN 2014

NEOLIT

NEOLITHIC

NEOLITHIKUM

BERNARTICE NAD ODROU (OKR. NOVÝ JIČÍN)

„Za břehy“. HLS. Sídliště. Povrchové sběry.

Lokalita byla objevena povrchovými sběry v roce 1998 autorem příspěvku. V průběhu dalších let postupně vznikla ucelená sbírka nástrojů štípané industrie a keramiky. Uvedená lokalita se nachází asi 300 m severním směrem na spodním konci obce Bernartice nad Odrou na táhlé rozlehlé výšině Bernartické vrchoviny v nadmořské výšce 282 m. poblíže polní trati pod názvem Za břehy (obr. 1: BE1). Sledovaný prostor sídliště je položen asi 80 m východně od pravého břehu řeky Odry a 300 m jihovýchodně od potoku Teplá, pravostranného přítoku Odry, protékajícího obcí Bernartice nad Odrou. Celkové převýšení lokality nad řekou a doprovodným územím lužních lesů označeným na katastrální mapě Louky za Odrou je asi 25 m. Samotné nálezy se nejvíce koncentrují na západním okraji pole v prostoru o celkové délce 350 m, kde pak začíná souvislý pás lesního porostu. Pod ním se kopec postupně snižuje do údolí k meandrům řeky Odry.

Keramika v počtu 20 kusů je kvalitně vypálena v odstínu světle červené a černé barvy. Jeden zlomek má plastické zdobené výčnělkem, ostatní keramika je bez vhloubené výzdoby.

Po celou dobu systematických sběrů nebyly autorem nalezeny hlazené nástroje ani jejich části. Kolekce štípané industrie zahrnuje asi 50 kusů nástrojů, úštěpů a opracovaných jader zhotovených ze silicitů glacienních sedimentů (SGS), které vystupují na povrch v blízkosti popisovaného sídliště. Největší místní dostupný zdroj SGS je naznačen na mapě obr. 1: Z. Na obr. 2: 1 jsou nakresleny obloukovitý čepelový nůž s bilaterální retuší, střední část čepelového nože s bilaterální retuší obr. 2: 2, hrot s výraznou bilaterální retuší obr. 2: 3, miniaturní hrot s plošnou, bilaterální retuší a trnem při bázi obr. 2: 4, vrták na úštěpu s místní retuší obr. 2: 5, vrták na čepeli obr. 2: 6, drobná úštěpová polokruhová škrabadla obr. 2: 7–8, čepelové škrabadlo s laterální a terminální retuší obr. 2: 9. Za tvarově atypická lze vyčlenit dvě čepelová škrabadla s bilaterální a terminální retuší na obr. 2: 10–11. Nálezovou kolekci doplňuje masivní polokruhové úštěpové škrabadlo s terminální retuší obr. 2: 12 a škrabadlo na úštěpu s terminální retuší obr. 2: 13. Byly zde nalezeny dvě šípky typu

Štramperk-Krnov. Na obr. 2: 14 je vyobrazena šípka s bočním vrubem při bázi a ulomeným hrotem, na obr. 2: 15 šípka s laterální a plošnou retuší. V souboru štípané industrie je úplná absence čepelek se srpovým leskem. Některé nástroje jsou přepáleny žarem ohně.

Strategická výšinná poloha sídliště s přímým výhledem na otevřené říční údolí oderské nivy předurčuje místo k tomu, že mohlo být hojně využíváno k loveckým účelům. Nalezená keramika je typově shodná zvláště s keramikou z blízkého lengyelského sídliště Hladké Životice 3 vzdáleného jen asi 8 km severním směrem na levém břehu řeky Odry. Proto je možné nálezy z výše uvedené neolitické osady přiřadit ke konci etapy vývoje lidu hornoslezských lengyelských skupin. Popisovaná lokalita byla pravděpodobně vyhledávána pravěkými lovci i ve starší době kamenné. Dokladem jsou nálezy mírně patinované štípané industrie, zejména drasadel, které nejsou předmětem tohoto příspěvku. Kulturní zařazení je možné rámcově datovat do pozdního paleolitu. Z katastrálního území obce Bernartice nad Odrou je znám ještě hromadný nález štípané industrie z roku 1929, který je publikován v odborné archeologické literatuře. Z muzea v Novém Jičíně byly popsány tři dlouhé silicitové čepele (12,0, 13,5 a 14,0 cm), které představují povrchový nález z roku 1929. Rámcově byly zařazeny do eneolitu. Jsou zhotoveny ze silicitu krakovsko-čensterochovské jury, variety G. Jsou jedním z dokladů o dálkové komunikaci Oderskou branou ze severu na jih (Janák *et al.* 2004, 167–175). Ojedinělý je také nález kamenné sekery z mladší doby kamenné (uložena ve Slezském muzeu v Opavě).

Daniel Fryč

Literatura

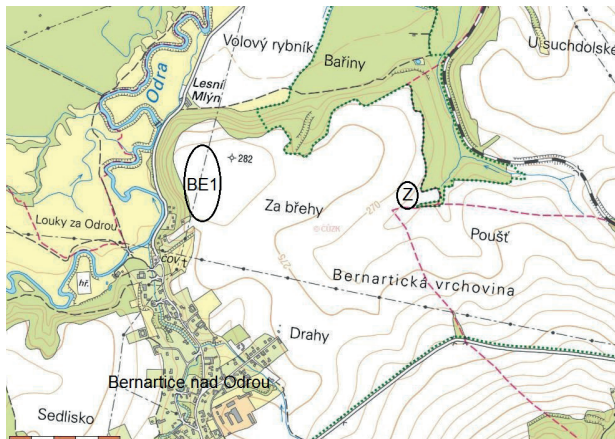
Fryč, D. 2010: Hladké Životice. *Přehled výzkumů* 51, 311–312.

Janák, V., Oliva M., Přichystal A., Grepl E. 2004: Hromadný nález silicitových čepelí z Bernartic nad Odrou, okr. Nový Jičín. In: E. Kazdová, Z. Měřinský, K. Šabatová (eds.): *K počtě Vladimíru Podborskému. Přátelé a žáci k sedmdesátým narozeninám*. Brno: Ústav archeologie a muzeologie, 167–175, 179.

Sklenář, K., Hartl, J. 1989: *Archeologický slovník I: Kamenné artefakty*. Praha: Národní muzeum.

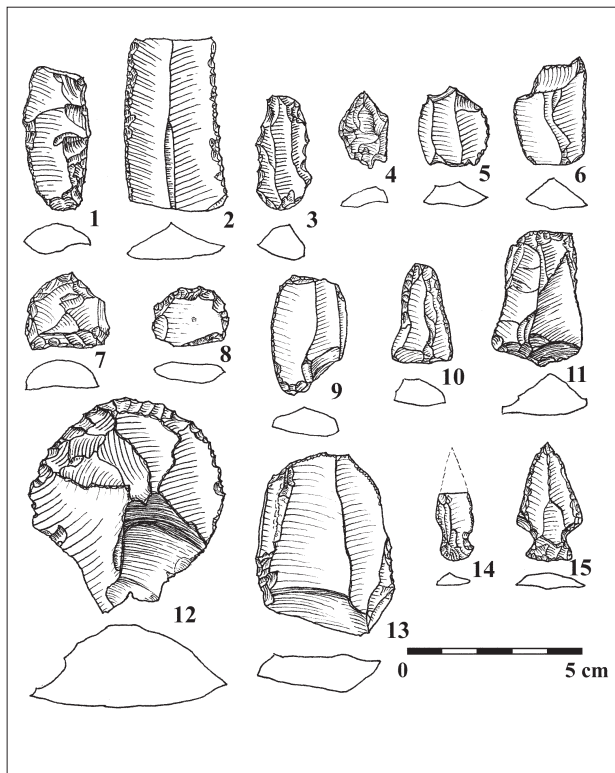
Resumé

Bernartice nad Odrou (Bez. Nový Jičín). Neolithikum, Oberschlesische Lengyel Gruppe. Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 1. Bernartice nad Odrou. Katastr obce s vyznačením polohy lokality.

Abb. 1. Bernartice nad Odrou. Kataster der Gemeinde mit der Lage der Lokalität.

Obr. 2. Bernartice nad Odrou. Výběr nálezů štípané industrie. Kresba D. Fryč.

Abb. 2. Bernartice nad Odrou. Spaltindustrie (Auswahl). Zeichnung von D. Fryč.

BOHUSLÁVKY (OKR. PŘEROV)

„Padělký“. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: plocha vymezená 49°32'42.110"N, 17°33'41.794"E; 49°32'46.577"N, 17°34'6.716"E; 49°32'48.694"N, 17°34'6.180"E; 49°32'45.839"N, 17°33'43.085"E (WGS-84).

Během roku 2014 se podařilo prozkoumat dalších 668 objektů sídlištního charakteru v rámci pokračování záchranného výzkumu z roku 2013 v trase D1, stavba 0137 Přerov – Lipník nad Bečvou (celkem 1178 objektů). Zkoumaná plocha má tvar nepravidelného obdélníku o rozměrech 500×80 m, který se svažuje směrem na východ k říčce Trnávce. Nadmořská výška lokality se pohybuje od 260 do 275 m.

Převážně se jednalo o kulové jamky, přičemž většina z nich tvoří 17 kulových staveb (celkem tedy 31). Největší stavba (struktura 29) je tvořena 38 kulovými jamkami v 5 řadách. Je dlouhá cca 16 m, široká 8,5 m a není dochována v celé délce. Orientována je ve směru severo-severozápad – jiho-jihovýchod.

Další skupinu tvoří žlábký, které se nacházejí převážně v dolní polovině plochy. Jejich rozměry se pohybují v rozmezí 1,50–2,80 m délky, 0,40–0,75 m šířky a 0,76–1,60 m hloubky a neobsahovaly žádný datační materiál. Dále jsou zde zastoupeny hliníky, do jejichž stěn jsou zahlobeny pece. Jejich dno bylo tvořeno kamennou vrstvou, ve které se výjimečně nacházejí také zlomky zrnůtek, a mazanicovou vrstvou.

Většina ze zkoumaných objektů neobsahovala žádný datační materiál. Nalezený keramický materiál je tvořen zločky a částmi nádob kultury s lineární keramikou. Materiál je špatně vypálený, světle šedý až cihlově červený. Občas se objeví i notová značka nebo ryté linie. Dále se objevuje štípaná industrie zastoupená čepelkami a broušená industrie ve formě zloček seker, sekeromlatů, jejich polotovarů a zrnůtek. V proplavených vzorcích, které byly odebrány během výzkumu, se našlo velké množství obílek.

Martin Paulus

Resumé

Bohuslávky (Bez. Přerov). Neolithikum, LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

BOHUTICE (OKR. ZNOJMO)

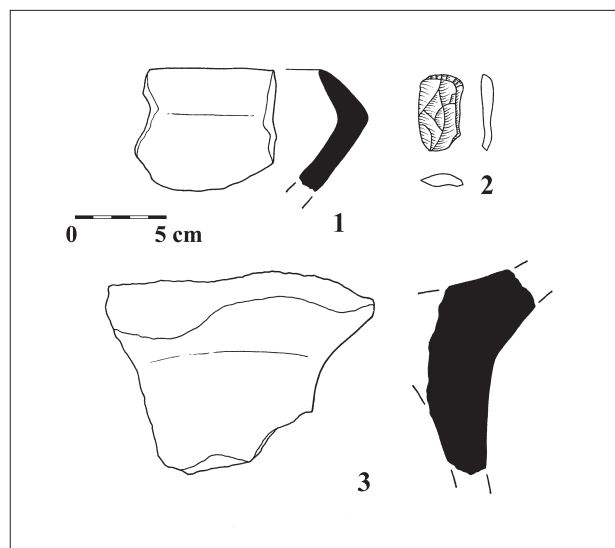
„Lesky“. MMK. Ojedinelé nálezy, sídliště(?). Povrchový průzkum.

V trati „Lesky“ na jihovýchodním úpatí Leskouna v blízkosti vinice byly při společném povrchovém průzkumu s M. Vokáčem v prvním desetiletí 21. století objeveny pravěké artefakty (obr. 3). Nadmořská výška (okolí bodu 49°00'22.431"N, 16°36'56.03"E v systému WGS-84) se pohybuje okolo 250 m. Jeden větší zlomek keramiky představuje fragment mísy na nožce, která náleží do kultury s moravskou malovanou keramikou. K neolitické komponentě zřejmě patří i škrabadlo, podle makroskopického určení zhotovené z rohovce typu Krumlovský les, varieta I. Zastoupeno je zde rovněž osídlení z doby halštatské (viz oddíl Doba bronzová). Podmínky pro sběr nebyly vhodné, i proto jsou nálezy spíše ojedinelého charakteru. Z uvedené polohy se jedná o první zaznamenané archeologické nálezy. Jsou uloženy ve sbírkách Městského muzea Moravský Krumlov.

Martin Kuča

Resumé

Bohutice (Znojmo District), „Lesky“. Neolithic, Lengyel Culture. Isolated artifacts (settlement?). Surface survey.

Obr. 3. Bohutice (okr. Znojmo). Výběr nálezů z neolitu a doby halštatské. Kresba D. Válek.

Fig. 3. Bohutice (Znojmo District). Selected artifacts of Neolithic and Hallstatt period. Drawn by D. Válek.

BOSKOVICE (OKR. BLANSKO)

„Pod Lipníky“, „U Krbu“. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V roce 2014 byl prováděn záchranný archeologický výzkum na stavbě, která měla za cíl zrekonstruovat páteřní vodovod na trase Boskovice – Velké Opatovice. Během průzkumu bylo zjištěno několik chronologických horizontů pravěkého a středověkého osídlení v celkem pěti polohách (viz oddíl Doba bronzová, Doba Železná a Knínice u Boskovic ve svazku Středověk a novověk).

Skryvka pro položení potrubí pokračovala od první zjištěné pozitivní situace v trati „Radlův Žleb“ (viz kapitola Doba železná) do polní trati „Pod Lipníky“. Tato polykulturní lokalita, mimo jiné s několika depoty bronzových předmětů slezské kultury, byla objevena při stavbě železnice Skalice nad Svitavou – Velké Opatovice v roce 1907. V následujícím období zde byly pravidelně konány povrchové sběry, které dokládaly význam a rozlehlost tohoto sídliště. V prostoru ještě před trasou železnice bylo zjištěno počínající neolitické osídlení. Dominantní zde byly zřetelné stopy po nadzemní konstrukci dlouhého domu, který se podařilo v poměrně úzké šíři skryté plochy zdokumentovat z více než dvou třetin (obr. 4). Okolím tohoto nadzemního objektu bylo lemováno typickými nepravidelnými jámami. Toto neolitické osídlení pokračovalo poměrně intenzivně i do prostoru za železniční tratí až do polohy „U Krbu“ směrem k Sudicím. Zde je však již možné spatřit i další výrazný horizont pravěkého osídlení, a to nálezy z doby lužických popelnicových polí (viz oddíl Doba bronzová). V lokalitě „Pod Lipníky“ tak bylo prozkoumáno více než 120 zahluobených objektů a alespoň v části lokality byl nalezen severní okraj jinak kontinuálního osídlení.

Marek Lečbych

Resumé

Boskovice (Blansko District), „Pod Lipníky“, „U Krbu“. A part of Linear Pottery culture settlement was excavated during a rescue excavation in 2014.

Obr. 4. Boskovice (okr. Blansko), „Pod Lipníky“. Pohled na prozkoumaný půdorys neolitického domu.
Fig. 4. Boskovice (Blansko District), „Pod Lipníky“. The excavated ground plan of a Neolithic house.

BRNO (K. Ú. BYSTRC, OKR. BRNO-MĚSTO) Ulice Markůvky a Nad Přehradou. Neolit. Ojedinelé nálezy. Povrchový průzkum.

Kromě paleolitické industrie (viz oddíl Paleolit) byly získány ojedinelé kamenné artefakty neolitického stáří. Tato malá kolekce je tvořena dvěma nepatřičnými úštěpy z rohovce typu Krumlovský les, varieta II a kompletní plochou sekerkou (obr. 5) ze zelené břidlice typu Želešice s poškozeným povrchem (suroviny byly determinovány makroskopicky). Tyto neolitické artefakty indikují zdejší aktivitu v mladší době kamenné, která je v okolí zaznamenána ve velkém měřítku (souhrnně Kuča 2011).

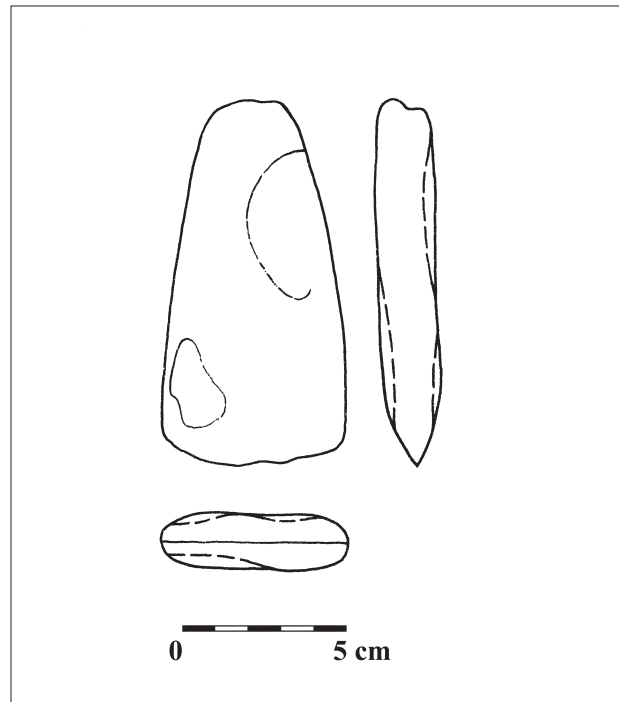
Martin Kuča, Jitka Knotková, Karel Kirchner

Literatura

Kuča, M. 2011: První zemědělci v mladší době kamenné. In: R. Procházka (ed.): *Dějiny Brna 1. Od pravěku k ranému středověku*. Brno: Archiv města Brna, Statutární město Brno, 139–170.

Resumé

Brno (Bystrc Cadastre, Brno-město District). Markůvky and Nad Přehradou Streets. Neolithic. Isolated artifacts. Surface survey.

Obr. 5. Brno-Bystrc. Kamenná sekerka. Kresba D. Válek.

Fig. 5. Brno-Bystrc Cadastre. Stone axe. Drawn by D. Válek.

BULHARY (OKR. BŘECLAV) Intravilán (ppč. 556/1). LnK. Vrstva. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum provedený v letech 2013–2014 na akci II/42117 Bulhary, průtah (okr. Břeclav) doložil pozůstatky staršího osídlení v úseku vymezeném křižovatkou cest jihozápadně od Dietrichsteinského dvora č. p. 90 a domem č. p. 66, tj. přibližně v délce 265 m. V těchto místech byla zachycena kulturní vrstva nasedající na půdní typ budovaný černozemí, který přecházel v hloubce cca 80 cm do podložní písčité sprašové hlíny. Kulturní vrstva vznikla v období kultury s lineární keramikou.

Petr Kos

Literatura

Kos, P. 2014: *Bulhary 2013-2014 – Průtah II/45117*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. 428/14. Uloženo: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Resumé

Bulhary (Bez. Břeclav). Intravillan. Neolithikum, LBK. Schichte. Rettungsgrabung.

DRŽOVICE NA MORAVĚ (OKR. PROSTĚJOV)

„Díly odvrahoviční“. LnK. Sídliště. Záchran-
ný výzkum.

Ve dnech 14. 4. až 24. 6. 2014 proběhl záchranný archeologický výzkum na stavbě „Teplovod pro vytápění objektů ZD Vrahovice“, k. ú. Držovice na Moravě a k. ú. Vrahovice, okr. Prostějov, Olomoucký kraj. V těsné blízkosti bioplynové stanice ZD Vrahovice, v poloze „Díly odvrahoviční“, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov, byly liniovým výkopem (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-01, linie mezi body 107:204 a 115:199), v souladu s očekáváním (k významné polykulturní lokalitě např. Fojtík 2014, 49–52, zde též úplný přehled pramenů a literatury), porušeny výplně cca jedné desítky archeologických objektů, které byly zdokumentovány a ovzorkovány. Tyto zůstaly povětšinou blíže nedatovány (obj. K 500, K 501, K 504, K 505, K 507, K 509) nebo poskytly jen drobné kolekce keramiky kultury s lineární keramikou (obj. K 502, K 506, K 508).

Pavel Fojtík

Literatura

Fojtík, P. 2014: Pravěké a raně historické osídlení katastru obce Držovice, okr. Prostějov. *Střední Morava* 38, 43–74.

Resumé

Držovice na Moravě (Bez. Prostějov), „Díly odvrahoviční“. Neolithikum, LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

DUBICKO (OKR. ŠUMPERK)

Za kostelem, parc. č. 364/3. LnK. Sídliště. Záchran-
ný výzkum. Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum
Šumperk.

Při navazující etapě záchranného výzkumu na stavbě nových ulic s rodinnými domky (stavební obvod Na Tvrzi II) byly na této polykulturní sídlištní lokalitě (podrobné informace viz oddíl Doba bronzová v tomto svazku) v průběhu roku 2014 prozkoumány min. 3 další objekty (č. 198, 200, 260) kultury s lineární keramikou. Obsahovaly poměrně malý počet keramických zlomků, mazanice a několik kusů kamenné industrie, včetně části znotěrky.

Šest objektů této kultury zde bylo vykopáno již v roce 2011 (Halama 2012) a další čtyři poté přibýly při výzkumu rodinných domů v roce 2013 (Halama 2014).

Jakub Halama

Literatura

Halama, J. 2012: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 53(1), 162–163.

Halama, J. 2014: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 55(1), 160.

Resumé

Dubicko (Bez. Šumperk), Za kostelem, Parz. Nr. 364/3. Neolithikum, LBK. Siedlung. Rettungsgrabung. Einlagerung der Funden: Heimatkundemuseum im Šumperk, Zuwachs. Nr. 11/2014.

HORNÍ BŘEČKOV (OKR. ZNOJMO)

„Mezi silnicemi k Lesné“. LnK. Sídliště. Povrchová
prospekce.

Během povrchové prospekce bylo objeveno několik kusů broušené industrie, na základě kopytovitého klínu datované do období kultury s lineární keramikou.

Rostislav Hetflaiš

Resumé

Horní Břečkov (Bez. Znojmo), „Mezi silnicemi k Lesné“. Neolithikum, LBK. Siedlung. Oberflächensammlung.

KOKORY (OKR. PŘEROV)

„Zábrancí“, „U kříže“. LnK. Sídliště. Náhodný
nález.

Počátkem roku 2014 byl náhodně objeven nevelký výkop pro sjezd ze silnice na soukromý pozemek. Ve vykopané hlíně a na povrchu bylo sesbíráno sedm střepů kultury s lineární keramikou a jeden úštěp. Sjezd byl budován východně od silnice z Kokor do Olomouce v místě odbočky na Nelešovice (49.5007467N, 17.3672547E). Jedná se o mírný jižní svah v nadmořské výšce 220 m směřující k potokům Olešnici a Kopřivnici (200 m východně).

Miroslav Daňhel

Resumé

Kokory (Přerov District), „Zábrancí“, „U kříže“. New collection of LBK pottery fragments and chipped industry was collected to the west from the village of Kokory.

KORYČANY (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Dráhy“. MMK. Ojedinelý nález. Záchraný výzkum.

Od června do října 2014 probíhal při rekonstrukci komunikace II/432 mezi obcemi Koryčany a Jestřebice (extravilánový úsek) záchraný archeologický výzkum, při kterém byl v poloze „Dráhy“ (místo nálezů na ZM ČR 1:10 000; list 25-44-13; bod určený koordinátami 128:106 mm od Z:J s. č.) nalezen ojedinelý keramický fragment (zlomek výdutě s kulovitým výčnělkem), který indikuje přítomnost blízkého sídliště v trati „Dráhy“, nejspíše výše po svahu, jihovýchodně od místa nálezů.

Miroslav Popelka

Resumé

Koryčany (Bez. Kroměříž), „Dráhy“. Neolithikum, MBK. Einzelfund. Retutungsgrabung.

KOSTELEC NA HANÉ (OKR. PROSTĚJOV)

„Zadní trávník“. LnK. Sídliště. Povrchový sběr.

V rámci povrchových prospekci, prováděných autorem článku v širším okolí Kostelce na Hané byla v jihovýchodní části trati „Zadní trávník“ (ZM ČR, list 24-24-02, širší okolí bodu 108:75 mm od Z:J s. č.) posbírána drobná kolekce keramického materiálu, doplněná mazanicí a štípanou industrií. Zmíněný soubor lze datovat do období staršího neolitu (resp. náleží kultuře s lineární keramikou). Severně od místa nálezů bylo již dříve registrováno pravěké osídlení, časově však spadá do období popelnicových polí (srov. Gottwald 1931, 62; Šmíd 2005, 76), sídliště LnK tak tvoří v daném prostoru dosud neznámou komponentu.

Miroslav Popelka

Literatura

Gottwald, A. 1931: Můj archeologický výzkum. In: J. Kühndel (ed.): *Ročenka Národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané IX*. Prostějov: Museum města Prostějova, 5–46.

Šmíd, M. 2005: Pravěké a raně historické osídlení katastru města Kostelec na Hané. *Střední Morava* 19, 58–99.

Resumé

Kostelec na Hané (Bez. Prostějov), „Zadní trávník“. Neolithikum, LBK. Siedlung. Oberflächen-sammlungen.

KROMĚŘÍŽ (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Pekelce“. MMK. Sídliště. Záchraný výzkum.

V jarních měsících roku 2014 byl proveden záchraný archeologický výzkum na stavbě „Volný čas pro Kroměříž – část kulturně společenský prostor“. Jednalo se o zemní práce a terénní úpravy spojené s vybudováním zpevněné plochy v blízkosti areálu FLORIA Kroměříž. Přesnější polohu stavby, kde byl výzkum prováděn, lze určit na mapě ZM ČR 1:10 000, list 25-31-11, v ploše mezi body určenými koordinátami 439:212, 433:215, 438:228 a 445:226 mm od Z:J s. č.

Pravěké osídlení v daném prostoru je známo již z minulosti – v roce 2011 proběhl v přílehlé části bývalých kasáren záchraný výzkum vedený D. Parmou, který doložil osídlení z mladší doby kamenné (kultura s moravskou malovanou keramikou) a z doby římské (Parma 2012, 130, 184–185). V průběhu záchraného archeologického výzkumu se v roce 2014 podařilo zachytit a prozkoumat celkem 11 archeologických objektů, které lze interpretovat jako část neolitického sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou (obr. 6). Prozkoumán byl jeden větší hliník, nadzemní dům kúlové konstrukce ve formě negativů po sloupových jamách a další dvě běžné menší sídlištní jámy. Objekty se koncentrovaly do západní části skryté plochy a lze předpokládat, že se jednalo o okraj sídliště, které dále pokračuje západním nebo jižním směrem. Nelze však také vyloučit, že se jedná o část rozsáhlejšího sídliště, jelikož jeden shodně datovaný objekt byl prozkoumán D. Parmou v roce 2011 asi 300 m severně od letošního výzkumu.

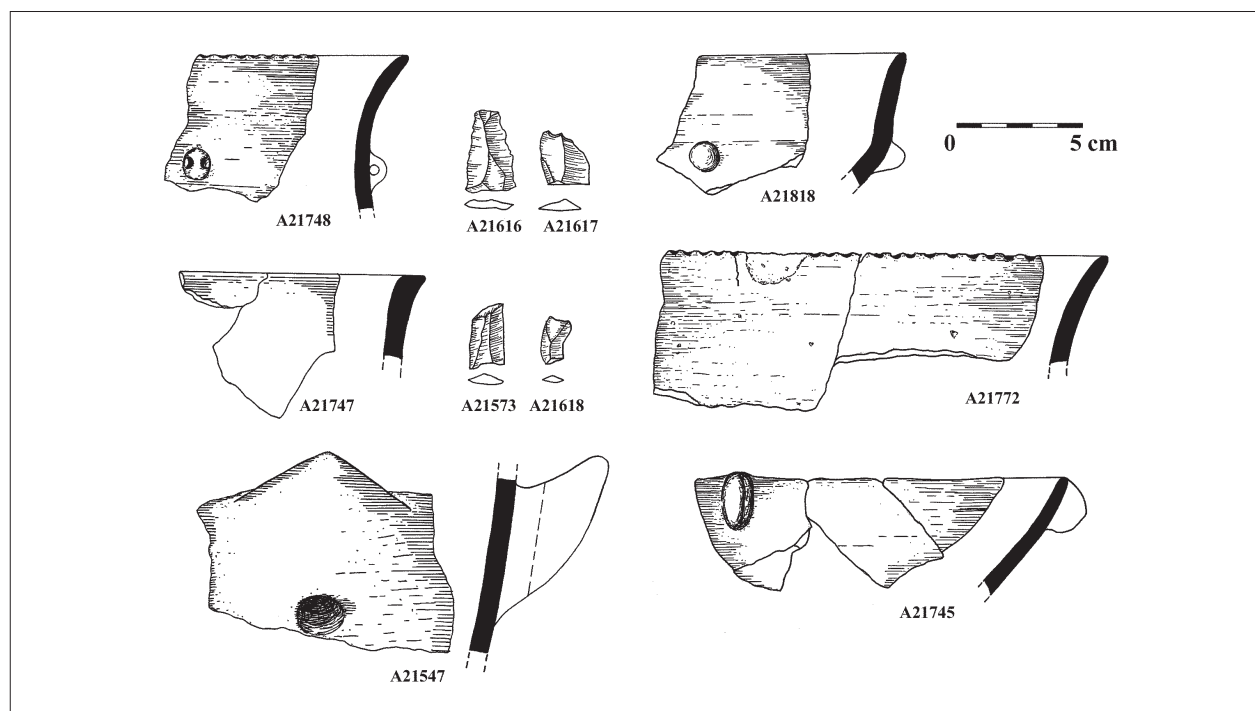
Miroslav Popelka

Literatura

Parma, D. 2012: Kroměříž (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 53(1), 130.

Resumé

Kroměříž (Bez. Kroměříž), „Pekelce“. Neolithikum, MBK. Siedlung. Retutungsgrabung.

Obr. 6. Kroměříž. Výběr materiálu.

Abb. 6. Kroměříž. Materialauswahl.

KUŘIM (OKR. BRNO-VEKOV)

„Pod Toskou“. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při náhodné cestě kolem lokality registroval referent stavební práce v bezprostřední blízkosti místa, kde již dříve probíhal archeologický výzkum v roce 1995 pod vedením Z. Čižmáře (Čižmář, Geislerová, Unger 2000, 175–176). Mělká skrývka do hloubky cca 30 cm již byla ukončena, v době návštěvy lokality byly prováděny již pouze výkopy pro základové patky a kanalizaci. Na profílech výkopů zahluobené objekty zjištěny nebyly, avšak při sběru ve skryté ploše byly získány keramické zlomky náležející kultuře s moravskou malovanou keramikou, které naznačují pokračování sídlištního areálu zkoumaného na vedlejší parcele v roce 1999.

Ivan Čižmář

Literatura

Čižmář, M., Geislerová, K., Unger, J. 2000: *Výzkumy – Ausgrabungen 1993-1998*. Brno: Ústav archeologické památkové péče, 175–176.

Resumé

Kuřim (Bez. Brno-venkov), „Pod Toskou“. Neolithikum, Lengyel. Siedlung. Rettungsgrabung.

KYJOVICE (OKR. ZNOJMO)

„Sutny“ I. LnK, MMK. Sídliště. Systematický výzkum.

Po dvou výzkumných sezónách na severovýchodní periférii neolitického osídlení v poloze „Sutny“ IV (Hájek, Kazdová, Kuča 2014) se v roce 2014 terénní aktivity vrátily zpět na plochu sektoru B4, naposledy zkoumanou během praxe studentů v roce 2010 (Vostrovská *et al.* 2011, obr. 6).

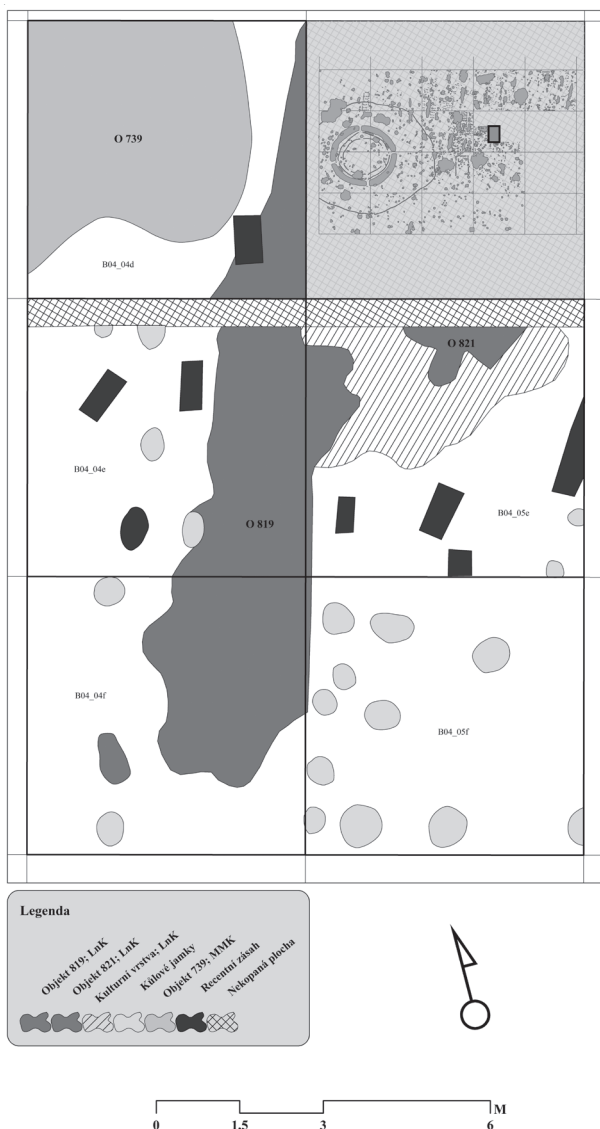
Nový odkryv navázal na původní plochu čtverci 4d-4f, 5e-5f (obr. 7) ručně skrývanými od povrchové ornice po mechanických vrstvách. Ve čtverci 4d byla odkryta východní část rozměrného hliníku (obj. 739) lengyelské kultury s početnými nálezy malované keramiky, zvířecích kostí, kamenné industrie a dalšího sídlištního materiálu. Vyskytla se také ojedinělá intruze vypíchané keramiky. V navazujících čtvercích se vyrýsovala protáhlá stavební jáma (obj. 819) kultury s lineární keramikou. V severní polovině čtverce 5e byla zachycena okrajová část dalšího objektu (obj. 821) a kulturní vrstva s lineární keramikou. V jižně situovaném čtverci 5f se objevilo rozložení kúlových jam tvořících část půdorysu domu kultury s lineární keramikou.

Na odkrývané ploše se vyskytovaly nápadně pravidelné, mělce zahluobené obdélné objekty (obr. 7), známé již z dřívějších výzkumů na ploše „Sutny“ I. Vzhledem k absenci nálezů a k stratigrafickému pozorování se považují za recentní zásahy.

Dokumentace nálezové situace se na vyměřené ploše B4 prováděla pomocí totální stanice a digitální fotogrammetrie. Odebrané výplně objektů nemohly být průběžně proplavovány pro nedostatek vody v místních zdrojích v důsledku dlouhodobého sucha. Proplavení vzorků se uskutečnilo až v podzimních měsících 2014.

Terénní exkavace, separace vzorků a některé analýzy byly finančně podpořeny z projektu specifického výzkumu *Archeologická terénní prospekce, exkavace a muzejní prezentace MUNI/A/0776/2013*.

Richard Bíško, Jarmila Bíšková, Eliška Kazdová

Obr. 7. Kyjovice. „Sutny“ I. Sektor B4. Plán odkrytých objektů ve čtvercích 4d-4f, 5e-5f. Autor R. Bíško.

Fig. 7. Kyjovice. „Sutny“ I. Sector B4. The plan of excavated features in squares d-4f, 5e-5f. Author R. Bíško.

Literatura

Hájek, Z., Kazdová, E., Kuča, M. 2014: Kyjovice (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 55(1), 164.

Vostrovská, I., Kazdová, E., Kuča, M., Trampota, F., Kolář, J. 2011: Kyjovice (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 52(1), 165–166.

Resumé

The post holes of the Linear Pottery culture house, two Linear Pottery culture features and part of Lengyel culture large pit were excavated on the site of Kyjovice in the area „Sutny“ I (sector B4).

LESNÁ (K. Ú. LESNÁ U ZNOJMA, OKR. ZNOJMO) „Horní prátina“. LnK. Sídliště. Povrchová prospekce.

Během povrchové prospekce byl získán soubor keramických střepů kultury s lineární keramikou doplněný broušenou a štípanou industrií.

„U lihovaru“. VK. Sídliště. Povrchová prospekce.

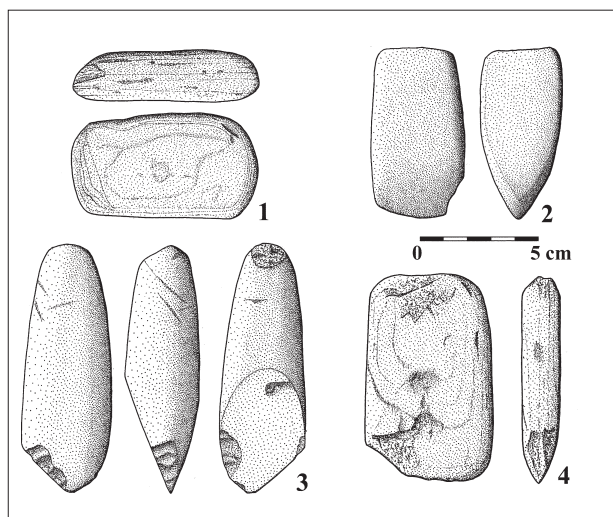
Během povrchové prospekce byla získána kolekce neolitické a eneolitické broušené (obr. 8) a štípané industrie. Kolekci kamenných předmětů doplňují nálezy fragmentů keramiky datovaných do období kultury s vypíchanou keramikou.

Rostislav Hetflaiš

Resumé

Lesná (Kat. Lesná u Znojma, Bez. Znojmo), „Horní prátina“. Neolithikum, LBK. Siedlung. Oberflächen-sammlung.

Lesná (Kat. Lesná u Znojma, Bez. Znojmo), „U lihovaru“. Neolithikum, SBK. Siedlung. Oberflächen-sammlung.

Obr. 8. Lesná. Výběr kamenné broušené industrie. Kresba R. Hetflaiš.

Abb. 8. Lesná. Auswahl von geschliffener Steinindustrie. Zeichnung R. Hetflaiš.

MĚNÍN (OKR. BRNO-VENKOV)

„Rybárna“. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během záchranného archeologického výzkumu na polykulturní lokalitě v trati „Rybárna“ (bližší popis viz oddíl Doba římská) bylo prozkoumáno také několik zahlobených objektů náležejících kultuře s lineární keramikou. Dále zde bylo zachyceno větší množství kůlových jam, které tvořily půdorys pětiřadého nadzemního halového domu o zjištěné délce 10 m a šířce 6 m.

Ivan Čižmář, Jiří Kala, Michal Přichystal

Resumé

Měnín (Bez. Brno-venkov), „Rybárna“. Neolithikum, LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

MORAVANY (K. Ú. MORAVANY U BRNA, OKR. BRNO-VENKOV)

„Horka“. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V květnu roku 2014 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum na parcele č. 739/26 v polní trati „Horka“ v souvislosti s výstavbou kanalizace k nově budovaným bytovým domům v rezidenci Jabloňový sad. Dosud neznámá lokalita se nachází v těsné blízkosti severovýchodního okraje intravilánu Moravan, na temeni plochého návrší (kóta 267,7 m n. m.), které vybíhá z východního svahu kopce Rovný a pozvolna klesá k východu do široké údolní nivy při soutoku Svatky a Svitavy. Ze severu je návrší

vymezeno Leskavou, z jihu pak Moravským potokem. Přesná poloha lokality, ležící v nadmořské výšce okolo 266 m, je na ZM ČR 1:10 000, list 24-34-09 určena bodem o souřadnicích 385:262 mm od Z:J s. č.

Rýha pro kanalizaci vedená paralelně se severozápadním okrajem silnice z Moravan do Dolních, respektive Horních Heršpic porušila v uvedeném místě rozsáhlý sídlištní objekt, jenž lze na základě materiálu získaného vzorkováním profilů spolehlivě datovat do kultury s moravskou malovanou keramikou.

Michal Přichystal

Resumé

Moravany (Kat. Moravany u Brna, Bez. Brno-venkov). Bei der Rettungsgrabung in der Flur „Horka“ wurde eine Siedlungsrube der Kultur mit mährischen bemalten Keramik entdeckt.

MORAVSKÉ BUDĚJOVICE (OKR. TŘEBÍČ)

Náměstí ČSA, náměstí Míru. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při několika etapách záchranných archeologických výzkumů v intravilánu Moravských Budějovic bylo zjištěno, že prostor současného městského centra byl intenzivně osídlen již v období kultury s moravskou malovanou keramikou (Poláček 1991; Obšusta 1999; Bartík, Hoch, Vokáč, v tisku). Nejnovější doklady lengyelského osídlení intravilánu Moravských Budějovic pocházejí ze záchranného archeologického výzkumu, který zde v letech 2013–2014 realizovala společnost Archaia Brno o. p. s. Archeologický výzkum byl vyvolán rekonstrukcí infrastruktury. V rámci této rekonstrukce byly prováděny liniové výkopy pro plynovod, kanalizaci a optické kabely. Výzkum byl rozdělen do dvou etap. První fáze proběhla od července do srpna 2013 na ploše náměstí ČSA a přilehlých ulic Purcnerova a Kosmákova. Druhá etapa pak proběhla od dubna do května 2014 na náměstí Míru. Výkopové práce probíhaly i v ulici Janáčkova a na náměstí Svobody, zde byly ovšem výkopy z pohledu archeologických situací negativní. Výzkum probíhal formou stálých dohledů. Důraz byl kladem především na dokumentaci profilů v liniových výkopech. Pouze ve vybraných místech byla použita metoda klasického plošného odkryvu.

Z hlediska typu polohy je sídelní areál situován na ploše rozsáhlé ostrožny orientované k severozápadu. Jedná se o strategickou polohu chráněnou ze tří stran svahy. Lokální převýšení dosahuje 30 m. Nadmořská výška se zde pohybuje od 462 do 467 m. Od západu je centrum města obtékáno řekou Rokytinou. Vzdálenost odkrytých archeologických situací od vodního zdroje se pohybuje od 200 do 300 m. Ze záchranných vý-

zkumů a ojedinělých nálezů učiněných při stavbách domů je zjevné, že neolitické osídlení dosahovalo poměrně velkých rozměrů. Pokud bychom propojili všechna místa s nálezy, dostaneme plochu o velikosti okolo 3 hektarů. Vzhledem k tomu, že pozůstatky sídliště se nacházejí pod současnou zástavbou nelze prozatím jeho rozsah přesněji stanovit. Spolehlivě byly doloženy nálezy lengyelské kultury na náměstí ČSA, náměstí Míru, náměstí Svobody a v prostoru nádvoří zámeckého areálu (Košťuřík et al. 1986; Poláček 1991; Obšusta 1999). Při záchraném výzkumu v letech 2013 a 2014 se v profilech liniových výkopů podařilo zdokumentovat několik archeologických situací s nálezy lengyelké kultury na náměstí ČSA (č. p. – 35, 37, 39, 40, 44) a náměstí Míru (č. p. – 3, 6, 26-30, 32).

Stratigrafická situace v intravilánu města je překvapivě poměrně jednoduchá. Pod úrovní současného povrchu byly zachyceny recentní vrstvy o mocnosti až několik desítek centimetrů, jež přecházejí v ne příliš mocné vrstvy datovatelné do vrcholného středověku až novověku. Zmíněné vrstvy zakonzervovaly zkulturně půdní horizont, který obsahuje ojedinělé nálezy mladoneolitického a vrcholně středověkého stáří. Mocnost tohoto horizontu se pohybuje od 10 do 30 cm a lze jej lokálně rozdělit do dvou samostatných vrstev (č. 109 a 305). V některých úsecích byl tento horizont narušen středověkými, novověkými či recentními objekty. Pod ním se již nachází podloží, které je tvořeno silně zvětralým migmatitem až ortorulou. Při výzkumu byl zachycen pouze jediný reálný objekt (č. 573), který interpretujeme jako hliník (nálezové místo I, u domu č. p. 29). Vzhledem k faktu, že byl dokumentován z větší části pouze na profilu, lze jej popsat jen jako podlouhlý objekt se značně nepravidelným dnem o zjištěných rozměrech 8×0,5 m. Výplň objektu tvořila světle hnědá až béžová písčité hlína (kontext č. 296) podobná zmiňovaným vrstvám č. 109 a 305. Objekt nebyl zachycen celý, na několika místech byl poničen mladšími zásahy a schází mu také ukončení na severní straně. O to více pak mrzí absence jakýchkoliv jeho pozůstatků na protilehlé (východní) straně profilu, kde byla celá situace zničena výstavbou recentních sítí.

Zajímavá je samotná poloha lokality, která svým charakterem odpovídá rozlehlé ostrožně až návrší a stojí tak na pomezí mezi nížinnými a výšinnými, strategicky umisťovanými lokalitami. Problematiku využívání podobných typů poloh v rámci sídelní struktury bude do budoucna nutné dále studovat (cf. Bartík, Bíško, v tisku). V průběhu jednotlivých etap záchraného výzkumu byla získána keramická kolekce čítající 105 fragmentů a 9 kusů štípané kamenné industrie. Nálezy doplňuje ještě miniaturní sekerka vyrobená z lokálního amfibolitu (rozměry – délka: 26 mm, šířka: 15 mm, výška: 3 mm). Po chronologické stránce umožňují získané nálezy prozatím pou-

ze hrubší rámcové datování ukazující spíše na starší stupeň kultury s MMK (Lengyel I). Svědčila by pro to jednak profilace nádob, jednak nález střepe s nevýrazným reliktem rýsované výzdoby a nepřímo také přítomnost křemičité hmoty typu Lesůňky v surovinovém spektru kamenné industrie. Tato surovina štípané industrie je totiž na Moravskobudějovicku charakteristická pro lokality kultury s MMK fáze Ib (Vokáč 2004; Kuča, Bartík 2012, 45). Další budoucí výzkumy spojené se stavební činností v intravilánu města snad poskytnou nová důležitá zjištění o pravěkém osídlení tohoto periferního jihozápadomoravského regionu.

Jaroslav Bartík, Aleš Hoch

Literatura

Bartík, J., Bíško, R., v tisku: Výšinné areály z přelomu neolitu a eneolitu na periferii jihozápadní Moravy. In: I. Cheben, M. Soják (eds.): *Otázky neolitu a eneolitu našich krajín – 2013. Zborník referátov z 32. pracovného stretnutia bádateľov pre výskum neolitu a eneolitu Čiech, Moravy a Slovenska, Rimavská Sobota, 23. – 26. 9. 2013.*

Bartík, J., Hoch, A., Vokáč, M., v tisku: Lengyel settlement within the built-up area of Moravské Budějovice. In: J. Kovárník (ed.): *Centenary of Jaroslav Palliardi's Neolithic and Aeneolithic Relative Chronology.*

Košťuřík, P., Kovárník, J., Měřínský, Z., Oliva, M. 1986: *Pravěk Třebíčska.* Brno, Třebíč: Muzejní a vlastivědná společnost, Západomoravské muzeum.

Kuča, M., Bartík, J. 2012: Příspěvek k problematice křemičitých hmot využívaných v neolitu na jižní a jihozápadní Moravě. *Přehled výzkumů* 53(1), 41–50.

Obšusta, P. 1999: Moravské Budějovice (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 39, 438.

Poláček, L. 1991: Archäologische Grabung und neue Lesefunde in Moravské Budějovice (Bez. Třebíč). *Přehled výzkumů* 33, 55-56, Abb. 18-23, Taf. 9, 13.

Vokáč, M. 2004: Suroviny štípané kamenné industrie v pravěku jihozápadní Moravy. *Acta Musei Moraviae, scientiae sociales* 89, 167–206.

Resumé

Moravské Budějovice (Třebíč District), ČSA- and Míru-Square. Neolithic, Moravian Painted Ware Culture. Settlement. Rescue excavation.

NÁMĚŠŤ NA HANÉ (OKR. OLOMOUČ)

Náměstí T. G. Masaryka. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Druhou polovinu roku 2014 provázely obyvatele městyse Náměšť na Hané stavební práce cílené na „rekonstrukci centrální plochy náměstí T. G. Masaryka“ (ZM ČR, 1:10 000, list 24-22-16, širší okolí bodu o souřadnicích 481 mm od Z a 364 mm od J sekční čáry), které zahrnovaly také nezbytný archeologický dohled a následně i několik drobnějších archeologických odkryvů realizovaných v termínu 16. 7. až 11. 9. 2014 (ke středověkým nálezům blíže ve svazku Středověk a novověk). Po mechanickém odstranění recentních vrstev, tvořených povětšinou šterkem, byla odkryta mohutnější kulturní vrstva, která zde vznikla v období staršího neolitu, kdy bylo místo osídleno nejstaršími moravskými zemědělci – lidem kultury s lineární keramikou; tato překrývala podloží tvořené sprašemi a sprašovými hlínami kvartérního stáří, které ve spodnějších partiích náměstí střídalo skalnaté podloží (konkrétně kulmské břidlice a drobby). Uvedená kulturní vrstva se směrem k farnímu kostelu sv. Kunhuty pozvolna vytrácela a přecházela v již vzpomenuté sprašové podloží, kde bylo možné vysledovat další zahloubené objekty – přesněji reliktu neolitické pece a blíže nedatovanou jámu (obr. 9). Záchranný archeologický výzkum se soustředil pouze na stavbu přímo ohrožené terénní situace – ve vyšších partiích náměstí tak zůstaly uchovány zbytky zmíněné neolitické kulturní vrstvy kryjící podloží se zahloubenými pravěkými objekty, které byly od nově položených konstrukčních vrstev stavby odděleny geotextilií a jsou tak konzervovány pro budoucí generace.

Pavel Fojtík

Obr. 9. Náměšť na Hané, náměstí T. G. Masaryka. Zbytky neolitické pece.

Fig. 9. Náměšť na Hané, T. G. Masaryk Square. Remains of a Neolithic oven.

Resumé

Náměšť na Hané (Olomouc District), T. G. Masaryk Square. Neolithic, Linear Pottery Culture. Settlement. Rescue excavation.

NÁMĚŠŤ NA HANÉ (OKR. OLOMOUČ)

„V Psínku“. LnK. Sídliště. Povrchový sběr.

Při provádění terénní prospekce v okolí Náměště na Hané byly nalezeny nové doklady neolitického osídlení v trati označované jako „V Psínku“. Popisovaná lokalita se nachází v prostoru mezi městysem a místním krajinem a na ZM ČR 1:25 000, list 24-223 jeho polohu určují souřadnice 182 mm od Z s. č. a 68 mm od S s. č. Během povrchového průzkumu se podařilo najít dva fragmenty keramiky kultury s lineární keramikou zdobené liniemi a notovými značkami, které lze klást do mladšího stupně této kultury. Spolu s touto keramikou byl také získán kopytovitý klín o celkové délce 132 mm a fragment dalšího neurčeného broušeného nástroje. Tyto nové nálezy z mladší doby kamenné korespondují s již popsaným materiálem z této polohy z roku 2013 (Hlubek, Přidal 2014).

Lukáš Hlubek, Tomáš Přidal

Literatura

Hlubek, L., Přidal, T. 2014: Náměšť na Hané (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 55(1), 167.

Resumé

Náměšť na Hané (Bez. Olomouc), „V Psínku“. Neolithikum, LBK. Siedlung. Oberflächensammlung.

OLOMOUČ (K. Ú. POVEL, OKR. OLOMOUČ)

Ulice Janského, parc. č. st. 958/1, st. 958/2, 443/8. LnK, VK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: plocha vymezená body: 1) Y = 547894,57, X = 1123251,92; 2) Y = 547828,86, X = 1123260,25; 3) Y = 547830,95, X = 1123276,79; 4) Y = 547896,65, X = 1123268,58 (S-JTSK).

V závěru měsíce května 2013 byla zahájena výstavba bytového domu při ulici Janského v olomoucké městské části Povel. Během skrývky byla zjištěna přítomnost archeologických nálezů, která si vyžádala provedení plošného archeologického výzkumu. Záchranný archeologický výzkum byl realizován odborem archeologie Národního památkového ústavu,

územního odborného pracoviště v Olomouci, ve spolupráci s pracovníky o. p. s. Archaia Olomouc a za velmi vstřícného přístupu prováděcí stavební firmy. Stavba navazovala na obytný komplex na ulici Jeremiášově, který se nachází přibližně 100–150 m jihozápadně a při jehož výstavbě v letech 2010–2011 byly zjištěny ojedinělé doklady osídlení v neolitu (kultura s lineární keramikou a kultura s moravskou malovanou keramikou) a v pozdní době bronzové (slezská fáze kultury lužických popelnicových polí), ojedinělý nálezkem keramiky ukazuje i na sídlištní aktivity v tomto prostoru v době mladohradištní (Dehnerová, Večeřa 2011). Výzkum byl ukončen v polovině června a přinesl nové poznatky o osídlení této části Olomouce.

Z celkové plochy 960 m² byla prozkoumána téměř třetina (obr. 10), neboť část plochy byla v nedávné minulosti druhotně porušena. Dokumentováno bylo celkem 76 objektů, zahloubených do písčitého podloží, a to převážně jamek menších rozměrů (do průměru 0,5 m; 55 objektů), dále 13 nepravidelných větších jam, jeden žlábek patrně kruhového půdorysu, dva objekty větších rozměrů (výkop 502 a 548), novověký liniový výkop 500 a čtyři vzájemně se porušující objekty (570, 575, 576, 577). Jedná se o polykulturní lokalitu, v rámci předběžného hodnocení byly zjištěny aktivity v neolitu, eneolitu (kultura se šňurovou keramikou) a v době bronzové (únětická kultura, kulturní komplex lužických popelnicových polí; viz příslušné oddíly Přehledu výzkumů).

Za nejdůležitější zjištění výzkumu je možno považovat skutečnost, že poloha na mírném svahu sklánějícím se k jihu byla osídlena již v neolitu nositeli kultury s lineární keramikou. Na zkoumané ploše byl z tohoto období zachycen jeden objekt (k. 540) a keramika byla nalézána jako příměs také v mladších výkopech. Nelze vyloučit, že do stejného období spadají také některé sloupové jamky z nadzemních konstrukcí (zejména ve východní části

plochy). Získanou keramikou je možno zařadit do mladšího stupně kultury s lineární keramikou (obr. 11).

Zásadní je zjištění přítomnosti artefaktů kultury s vypíchanou keramikou. Jedná se o několik zlomků nádob s typickou výzdobou, pocházejících druhotně ze zásypů jam 550, 548 a ze sběru (obr. 12). V Olomouci bylo osídlení touto kulturou známo zatím jen ze tří lokalit: Hejčín – Mrštíkovo náměstí, Slavonín – Horní lán a Nemilany – Kožušanská a Bylinková ulice (Kalábková 2009, 32–33; Kalábek, Pankowská 2012).

Hana Dehnerová, Vít Hadrava

Literatura

Dehnerová, H., Večeřa, P. 2011: Olomouc (k. ú. Povel, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 52(1), 169.

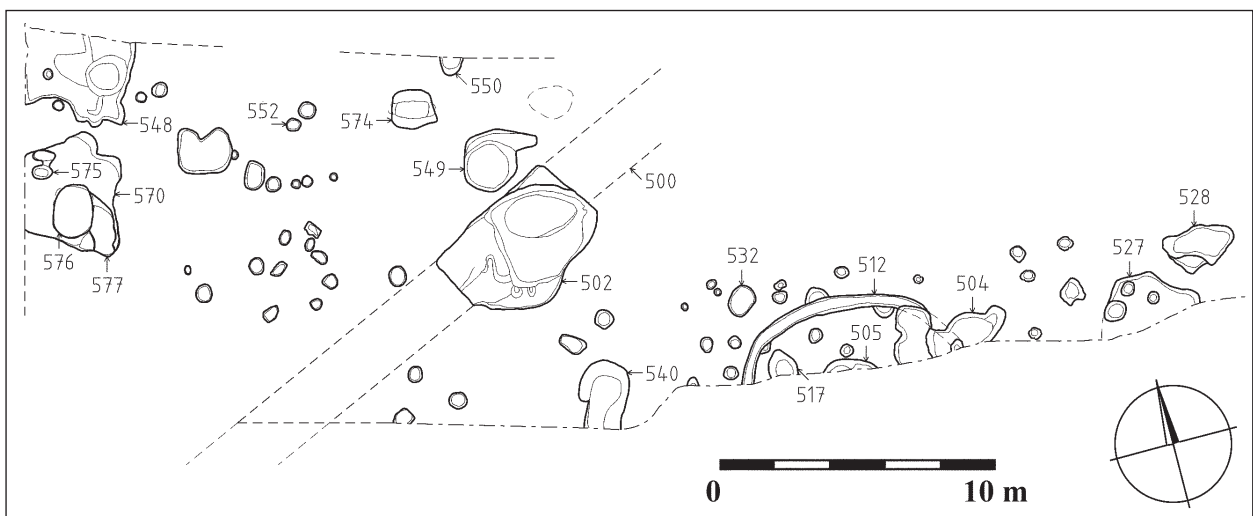
Dehnerová, H., Večeřa, P. 2011: Olomouc (k. ú. Povel, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 52(2), 180.

Kalábek, M., Pankowská, A. 2012: Příspěvek k neolitickému osídlení Olomouce-Nemilan. In: M. Bém, J. Peška (eds.): *Ročenka 2011*. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc, 39–49.

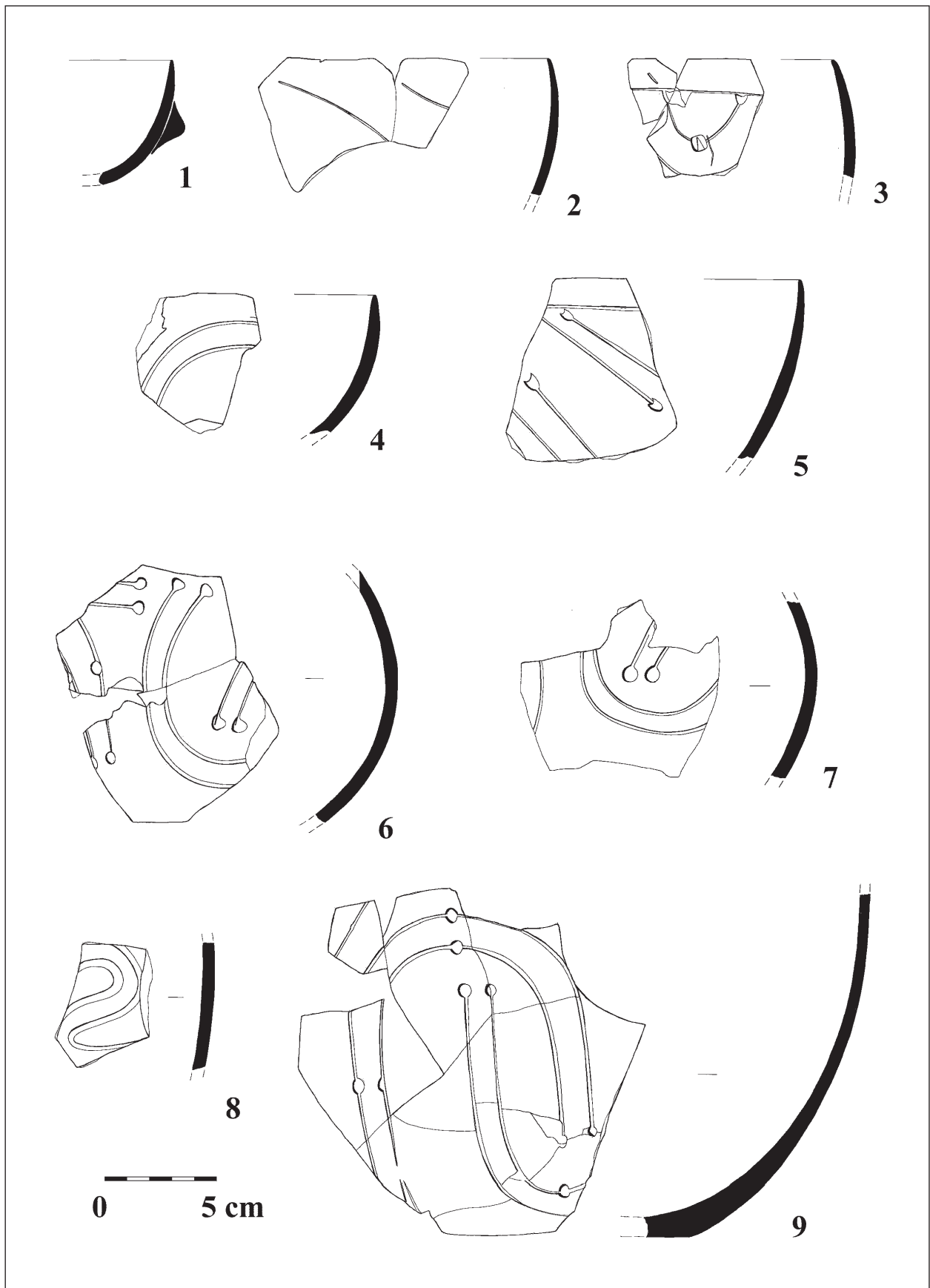
Kalábková, P. 2009: Paleolit, neolit, starší a střední eneolit. In: J. Schulz (ed.): *Dějiny Olomouce I*. Olomouc: Univerzita Palackého, 30–40.

Resumé

Olomouc (Kat. Povel, Bez. Olomouc), Janského Str., Parzellennr. st. 958/1, st. 958/2, 443/8. Neolithikum, LBK u. SBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

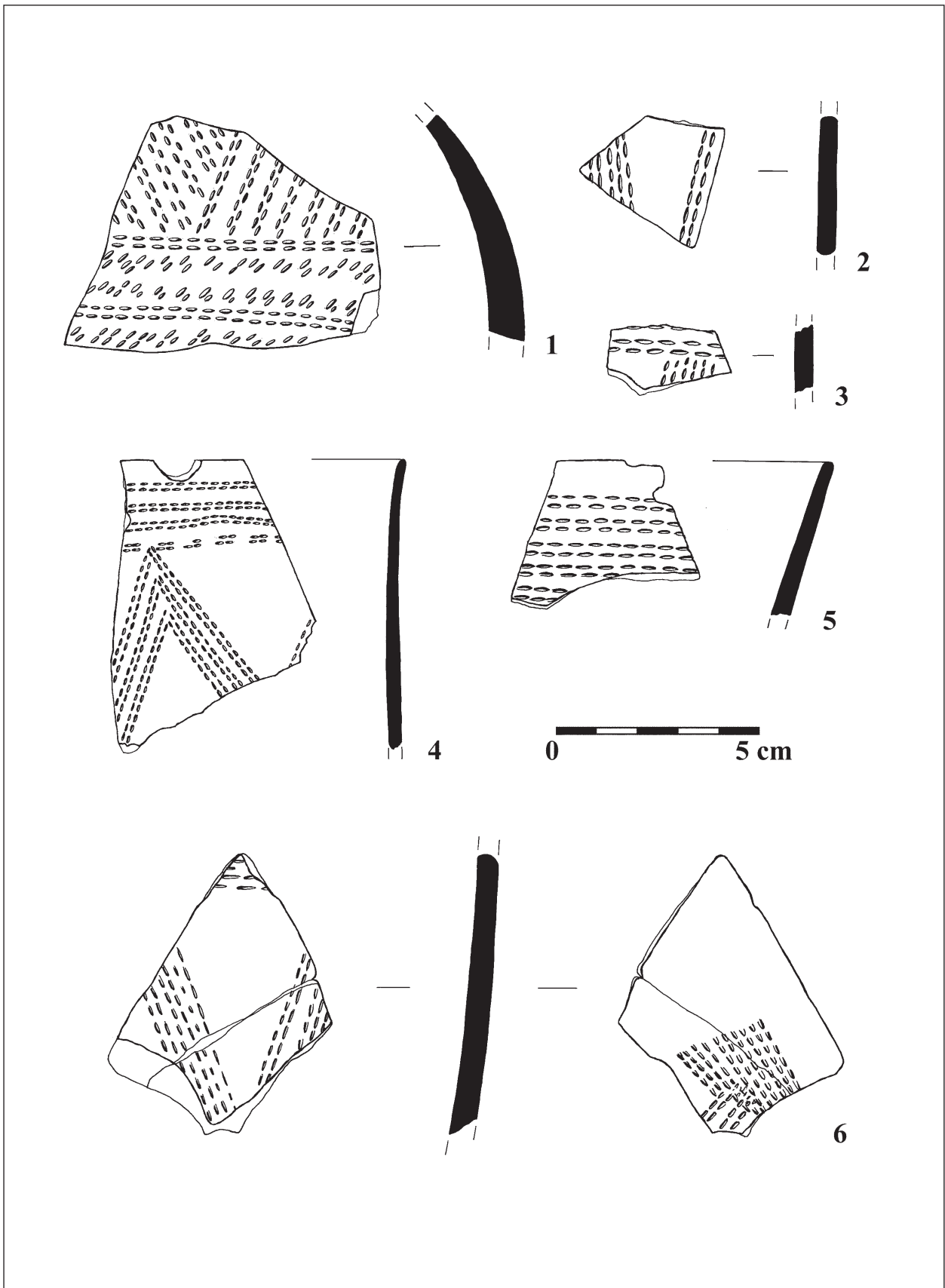
Obr. 10. Olomouc, ul. Janského. Celkový plán prozkoumané plochy. Digitalizace V. Tomka a J. Grégr.
Abb. 10. Olomouc, Janského Str. Der Gesamtplan. Digitalisierung von V. Tomka und J. Grégr.

Obr. 11. Olomouc, ul. Janského. Zlomky nádob kultury s lineární keramikou z objektu 540.

Kresba M. Schindlerová.

Abb. 11. Olomouc, Janského Str. Linearkeramik aus der Grubbe 540. Zeichnung von M. Schindlerová.

Obr. 12. Olomouc, ul. Janského. Zlomky nádob kultury s vypíchanou keramikou. 1: sběr, 2–5: objekt 548, 6: objekt 550. Kresba M. Schindlerová.

Abb. 12. Olomouc, Janského Str. Stichbandkeramik. 1: die Oberflächensammlung, 2–5: die Grube 548, 6: die Grube 550. Zeichnung von M. Schindlerová.

OLOMOUČ (K. Ú. NEMILANY, OKR. OLOMOUČ)

Ulice Rudolfa Chorého. VK. Ojedinelé nálezy. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JSTK (X:Y) – 1125987.03 : 547766.86.

V březnu až červnu 2014 byly prováděny při stavbách pěti nových rodinných domků podél ulice Rudolfa Chorého v Olomouci-Nemilanech záchranné výzkumy. Lokalita leží na mírném jižním svahu s nadmořskou výškou 210–212 m. Výzkumy navázaly na předchozí aktivity v letech 2010–2012. Na zkoumaných plochách (793 m²) bylo objeveno 62 sídlištních objektů a část kulturní vrstvy s nálezy z neolitu (kultura s vypíchanou keramikou), eneolitu (kultura s moravskou malovanou keramikou, kultura se zvoncovitými poháry), starší a pozdní doby bronzové (věteřovská kultura, komplex lužických popelnicových polí), doby halštatské, latěnu, střední doby hradištní a novověku.

V zásypu tří zásobnic datovaných jednak do období kultury s moravskou malovanou keramikou (obj. 106) a jednak věteřovské kultury (obj. 100, 104), byly nalezeny zlomky keramiky kultury s vypíchanou keramikou.

Marek Kalábek

Resumé

Olomouc (Kat. Nemilany, Bez. Olomouc), Rudolfa Chorého-Straße. Neolithikum, SBK. Einzelfund. Rettungsgrabung.

PODIVÍN (OKR. BŘECLAV)

„Rybáře“. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum probíhal při stavbě inženýrských sítí v lokalitě „Rybáře“. Ve výkopech pro kanalizaci byly zachyceny celkem čtyři zahloubené objekty datované do pravěku, jeden z nich (větší hliník) lze na základě keramických zlomků přiřadit ke kultuře s lineární keramikou. Polohu výzkumu lze přibližně určit na ZM ČR 1:10 000, list 34-23-03, v linii mezi body 335:39 a 339:31 mm od Z:J s. č.

Ivan Čižmář

Resumé

Podivín (Bez. Břeclav), „Rybáře“. Neolithikum, LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

POPŮVKY (K. Ú. POPŮVKY U BRNA, OKR. BRNO-VENKOV)

Nová ulice. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V prosinci roku 2014 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v severním úseku Nové ulici v souvislosti s budováním nové splaškové kanalizace. Lokalita se nachází ve východní části intravilánu, na jihovýchodním svahu, který pozvolna klesá k levé straně údolní nivy Troubského potoka. Přesná poloha místa, ležícího v nadmořské výšce od 289 do 294 m, je na ZM ČR 1:10 000, list 24-34-03 určena krajními body o souřadnicích 206:200 a 210:213 mm od Z:J s. č.

Rýha pro splaškovou kanalizaci vedená ve východní polovině stávající uliční komunikace porušila v uvedeném prostoru osm zahloubených sídlištních objektů, z nichž ovšem pouze jeden lze na základě získaného materiálu spolehlivě datovat do kultury s lineární keramikou. S největší pravděpodobností se jedná o pokračování soudobého sídlištního areálu, který je od roku 2003 postupně odkrýván ve východním až jihovýchodním sousedství (srov. níže a Čižmář, Geislerová 2006, 249; Přichystal 2013; 2014).

Michal Přichystal

Literatura

Čižmář, M., Geislerová, K. (eds.) 2006: *Výzkumy – Ausgrabungen 1999-2004*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Přichystal, M. 2013: Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 54(1), 152.

Přichystal, M. 2014: Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 55(1), 169.

Resumé

Popůvky (Kat. Popůvky u Brna, Bez. Brno-venkov). Bei der Rettungsgrabung auf der Nová Strasse wurde der weiter Teil der bekannten Siedlung der Kultur mit der Linienbandkeramik entdeckt.

POPŮVKY (K. Ú. POPŮVKY U BRNA, OKR. BRNO-VENKOV)

„Pod dědinou“. LnK, MMK. Sídliště, pohřeb na sídlišti. Záchranný výzkum.

V průběhu roku 2014 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., postupně 6 záchranných archeologických výzkumů

na parcelách č. 1624/28, 1624/32, 1624/35, 1624/37, 1624/40, 1624/41 a 1624/43 v trati „Pod dědinou“ v souvislosti s výstavbou různých administrativních, výrobních či skladovacích objektů. Uvedená trať se rozkládá mezi východním okrajem intravilánu Popůvek, tělesem dálnice D1, ulicí Vintrova, respektive silnicí II/602 a hranicí s katastrálním územím Troubsko. Samotné stavbami dotčené pozemky se nachází v nadmořské výšce od 284 do 291 m, na jihovýchodním svahu, který pozvolna klesá k levé straně údolní nivy Troubského potoka. Jejich přesná poloha je na ZM ČR 1:10 000, list 24-34-03 určena krajními body o souřadnicích 209:197, 219:188, 234:193 a 222:203 mm od Z:J s. č.

Celkem bylo prozkoumáno 333 pravěkých zahloubených objektů, které v naprosté většině náležejí kultuře s lineární keramikou a nepochybně představují pokračování dříve zaznamenaného sídlištního areálu (srov. výše a Čižmář, Geislerová 2006, 249; Přichystal 2013; 2014). Odkryty byly především pozůstatky několika stavebních komplexů charakteristických dlouhých nadzemních domů kúlové konstrukce, jež byly přibližně shodně orientovány ve směru severovýchod-jihozápad (obr. 13). Největší z domů dosahoval délky 41 m a šířky 6 m. V jejich okolí pak byly nepravidelně roztroušeny běžné sídlištní objekty (zásobní, exploatační a blíže funkčně neurčitelné jámy, jednotlivé kúlové jámy), někdy doplněné o hliněné pece podkovovité až lichoběžníkovité dispozice s nízkou klenbou a popřípadě se dnem vyloženým kameny či zlomky kamenných podložek. Zatím na Moravě neznámým prvkem je členění části plochy sídliště přínými řadami kúlových jam, respektive řadou kúlových jam v kombinaci se žlabem zakončeným patrně nárožím (obr. 14). Tyto struktury navíc navazují na obdobnou, ovšem okrouhlou stavbu zachycenou v předchozím roce (Přichystal 2014). Nejbližší analogie pochází ze soudobé lokality Harta-Gátörház ve středním Maďarsku, kde takovéto řady kúlových jam vymezovaly čtyřúhelníkové prostory a byly označeny za zbytky ohrad nejasného účelu (Kustár *et al.* 2014). Zajímavou záležitostí je také objev snad lidských kremačních pozůstatků s částí nádoby poblíž okraje jednoho z hliníků. Získaný keramický materiál dovoluje určit rozmezí trvání osady od fáze IIa po stupeň III (dle Čižmář 1998), přičemž byly na některých střepech zaznamenány i železovské výzdobné elementy.

Mimoto byla na východním okraji lokality zjištěna osamocená větší sídlištní jáma, z jejíž výplně byly vedle intruze střepeů kultury s lineární keramikou vyzvednuty zlomky keramických nádob spolehlivě datovatelných do kultury s moravskou malovanou keramikou. Jedná se o dosud první doklad přítomnosti nositelů uvedené kultury v této části katastrálního území.

Ivan Čižmář, Jiří Kala, David Parma, Michal Přichystal

Literatura

Čižmář, M., Geislerová, K. (eds.) 2006: *Výzkumy – Ausgrabungen 1999-2004*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Čižmář, Z. 1998: Nástin relativní chronologie lineární keramiky na Moravě (Poznámky k vývoji výzdobného stylu). *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* 83(1/2), 105–139.

Kustár, R., Lantos, A., Hajnalová, M., Sümegi, P. 2014: Výskum neolitického sídliska na lokalitě Harta-Gátörház. *Studia archaeologica Brunensia* 19(1), 22–43.

Přichystal, M. 2013: Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 54(1), 152.

Přichystal, M. 2014: Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 55(1), 169.

Resumé

Popůvky (Kat. Popůvky u Brna, Bez. Brno-venkov). Bei der Rettungsgrabung in der Flur „Pod dědinou“ wurden die weitere Teile der bekannten Siedlung der Kultur mit der Linienbandkeramik entdeckt. In einer Lehmgrube wurde vielleicht die menschliche Brandbestattung gefunden. Zusätzlich wurde eine Siedlungsgrube der Kultur mit mährischen bemalten Keramik untersucht.

Obr. 13. Popůvky. Púdorysy domů. Foto I. Čižmář.

Abb. 13. Popůvky. Die Grundrisse der Häuser. Foto I. Čižmář.

Obr. 14. Popůvky. Lineární struktury. Foto I. Čižmář.
Abb. 14. Popůvky. Die Linearstrukturen. Foto I. Čižmář.

POPŮVKY (K. Ú. POPŮVKY U BRNA, OKR. BRNO-VENKOV) „Pod šípem“. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Od listopadu 2013 probíhal záchranný archeologický výzkum v Popůvkách u Brna, v trati „Pod šípem“. Právě zde byla zahájena výstavba komunikací a inženýrských sítí pro další kolonii rodinných domů. Polohu stavby lze přibližně určit na ZM ČR 1:10 000, list 24-34-03, v linii mezi koordináty 142:242, 155:239, 157:247, 162:253, 148:262, 143:255 mm od Z:J s. č. Jak se dalo čekat podle již dříve provedených výzkumů v blízkém okolí, podařilo se na všech skrytých plochách zachytit intenzivní osídlení kultury s moravskou malovanou keramikou v podobě velkého množství zahloubených objektů (více než 180; obr. 15, 16) rozměrově začínajících od malých kúlových jamek až po rozsáhlé hliníky. Zásypy objektů poskytly velké množství především keramického materiálu nesoucího všechny typické znaky pro výše uvedenou kulturu (malovaná výzdoba, zlomky hliněných plastik, jemná keramika, mísy na nožce, typické plastické prvky, štípaná i broušená industrie, atp.). Intruzi na lokalitě tvoří několik střepů kultury s lineární keramikou, jednu jámu lze přiřadit do pozdní doby bronzové.

V prosinci byla věnována zvýšená pozornost také prostoru nedalekého, toho času vypuštěného Dolního rybníka ležícího na Augšperském potoce. Zde se v rozbahněném dně podařilo nalézt několik zahloubených objektů, jejichž zběžným vzorkováním bylo zjištěno, že náleží taktéž kultuře s moravskou malovanou keramikou. Nežli však došlo k jejich vlastní exkavaci, byl rybník znovu napuštěn a z výzkumu objektů tak prozatím sešlo.

Ivan Čižmář

Resumé

Popůvky (Brno-venkov District), „Pod šípem“. Neolithic, Moravian Painted Ware Culture. Settlement. Rescue survey.

Obr. 15. Popůvky, „Pod šípem“. Závěrečné čištění hliníku kultury s moravskou malovanou keramikou.
Fig. 15. Popůvky, „Pod šípem“. Final cleaning of a Moravian Painted Ware Culture clay-pit.

Obr. 16. Popůvky, „Pod šípem“. Pohled na část plochy výzkumu od východu.
Fig. 16. Popůvky, „Pod šípem“. A part of the excavation area from the East.

PRAVČICE (OKR. KROMĚŘÍŽ) „Losky“, Pravčice 2. LnK. Sídliště. Záchranný archeologický výzkum.

V návaznosti na stavbu přeložky produktovodu proběhl archeologický výzkum v trati Losky. Skrytá plocha se nacházela severně od místa výzkumu z let 2009–2010 (Kalábková *et al.* 2010; Peška *et al.* 2011; Peška, Tajer 2010; Tajer 2011).

Při ložské záchranné akci bylo zachyceno 11 objektů. Jednalo se o 4 kůlové jamky tvořící řadu, pět sídlištních jam a dvě mělká podlouhlá zahloubení. Pouze jedno z nich poskytlo datovatelný materiál, který zde poprvé doložil přítomnost kultury s lineární keramikou.

Miroslav Daňhel

Literatura

Kalábková, P., Peška, J., Tajer, A. 2010: Pravčice (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 51, 337, 356.

Peška, J., Tajer, A. 2010: Kultura kulovitých amfor na sídlišti v Pravčicích 2. In: M. Bém, J. Peška (eds.): *Ročenka 2013*. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc, 106–117.

Peška, J., Tajer, A., Pankowská, A. 2011: Pozoruhodný pohřeb v sídlištním objektu ze strašické doby bronzové v Pravčicích 2. In: M. Bém, J. Peška, J. (eds.): *Ročenka 2013*. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc, 47–71.

Tajer, A. 2011: Pravčice (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 52(1), 196–197.

Resumé

Pravčice (Kroměříž District), „Losky“. Eleven sunken features were excavated while only large shallow pit contained pottery of LBK. This culture had not been known from previous excavations on this site.

PŘÍSNOTICE (OKR. BRNO-VENKOV)

Ulice Za Humny. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Z výkopů pro základy rodinného domu p. Mikuly na konci ulice Za humny (bližší popis viz svazek Středověk a novověk) pochází mimo jiné část mísy, kterou je možné přiřadit ke kultuře s moravskou malovanou keramikou. Nepočtené nálezy lineární keramiky byly získány také z objektu, který byl zachycen ve výkopu pro vodovod.

Ivan Čížmář

Resumé

Přísnotice (Bez. Brno-venkov). Za Humny. Neolithikum, Lengyel. Rettungsgrabung.

SLAVKOV (K. Ú. SLAVKOV U OPAVY, OKR. OPAVA)

Ulice K srdečníku. Neolit/eneolit. Lengyel. Sídliště. Záchranný výzkum.

V září roku 2014 proběhl při stavbě rodinného domu na parcele číslo 1262/5 záchranný archeologický výzkum. Po skrývce ornice byly identifikovány a následně prozkoumány 4 zahloubené objekty sídlištního charakteru (viz svazek Středověk a novověk). Z výplní dvou z prozkoumaných objektů pochází kolekce štípané industrie a keramický materiál patřící s největší pravděpodobností k lengyelskému kulturnímu okruhu.

Piotr Werens

Resumé

Slavkov (Kat. Slavkov u Opavy, Bez. Opava), K srdečníku-Straße. Neolithikum-Äneolithikum, MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

SYROVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Malé pole“. Neolit. Kulturní vrstva. Záchranný výzkum.

Z kulturních vrstev zjištěných v prostoru nově budovaného zemního vodojemu (viz také oddíly Eneolit, Doba bronzová a Doba železná) byl získán mimo jiné jeden zlomek keramické nádoby datovatelný rámcově do mladší doby kamenné. Nález by mohl mít spojitost s nedalekými sídlištními objekty, které byly zaznamenány při letecké prospekci a na základě výsledků následného povrchového sběru zařazeny do kultury s vypíchanou keramikou (Bálek 2000, 206).

Michal Přichystal

Literatura

Bálek, M. 2000: Výsledky leteckého snímkování na Moravě v letech 1998–1999. *Přehled výzkumů* 41 (1999), 199–207.

Resumé

Syrovce (Bez. Brno-venkov). Bei der Rettungsgrabung in der Flur „Malé pole“ wurden Kulturschichten entdeckt. In einer Schicht wurde auch die neolithische Keramikscherbe gefunden.

ZAJEČÍ (OKR. BŘECLAV)

„Babeschölzel“. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při záchranném archeologickém výzkumu mokřadu v Zaječí (bližší popis viz oddíl Doba laténská) byly mimo jiné prozkoumány také sídlištní zahloubené objekty, které lze přiřadit ke kultuře s moravskou malovanou keramikou.

Další zahloubené objekty datované do stejného období byly také dokumentovány na profilu rýhy pro nové výtlačné vodovodní potrubí. Jejich polohu lze určit přibližně na ZM ČR 1:10 000, list 34-23-02, v linii mezi body 86:277 a 89:287 mm od Z:J s. č.

Ivan Čižmář

Resumé

Zaječí (okr. Břeclav), „Babeschölzel“. Siedlung. Neolithikum, MBK. Rettungsgrabung.

ZLÍN (K. Ú. MALENOVICE U ZLÍNA, OKR. ZLÍN)

Ulice Zahradní. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V průběhu podzimních měsíců roku 2014 (22. 10. – 19. 11. 2014) proběhl záchranný archeologický výzkum při stavbě „Sídliště Malenovice. Rozšíření distribuční sítě CZT Malenovice – Křižovatka“. Jednalo se o liniové výkopy spojené s přeložkou teplovodu. Lokalita se nachází v centru místní části Zlína Malenovic mezi objektem POLI-MALu na ulici Zahradní a pozemkem ZŠ na ulici Švermova (ZM ČR 1:10 000, list 25-31-24, v linii mezi body určenými koordináty 447:129 a 470:129 mm od Z:J s. č.). Z blízkého prostoru je známo neolitické osídlení zachycené M. Lečbychem (2008, 292) při rekonstrukci domu s pečovatelskou službou (MMK) a I. Čižmářem (2009, 259–260) při budování teplovodu před kinem Květen (LnK). V průběhu výzkumu bylo na vertikálních profilech liniových výkopů zdokumentováno celkem 11 objektů, z čehož 10 patřilo kultuře s lineární keramikou a jeden objekt pak rámcově období popelnicových polí. Objekty kultury s lineární keramikou se koncentrovaly v neobvyklé hustotě na poměrně malé ploše v okolí objektu POLI-MALu. Jednalo se o běžné sídlištní objekty, případně kúlové jámy, přičemž tři kúlové jámy zachycené v linii za sebou evidentně tvořily jednu z podpůrných nosných stěn tzv. „dlouhého domu“. Objekt datovaný do doby bronzové byl potom zachycen v zahradě malenovické základní školy, kde trasa rekonstrukce končila.

Miroslav Popelka

Literatura

Čižmář, I. 2009: Zlín (k. ú. Malenovice, okr. Zlín). *Přehled výzkumů* 50, 259–260.

Lečbych, M. 2008: Zlín (k. ú. Malenovice, okr. Zlín). *Přehled výzkumů* 49, 292.

Resumé

Zlín (Kat. Malenovice u Zlína, Bez. Zlín), Zahradní-Straße. Neolithikum, LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.